

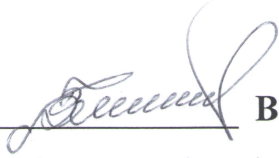
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет агротехнологій та природокористування
Кафедра селекції та насінництва імені проф. М. Д. Гончарова

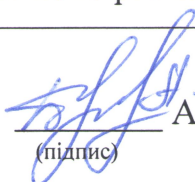
Робоча програма (силабус) освітнього компонента

Селекція та насінництво польових культур

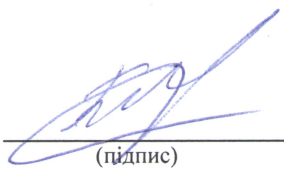
(вибірковий)

Спеціальність	202 Захист і карантин рослин
Освітня програма	Захист і карантин рослин
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)

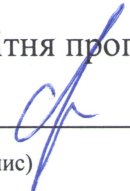
Розробник: **Віктор ОНИЧКО**, к.с.-г.н., доцент, доцент кафедри селекції та насінництва імені проф. М. Д. Гончарова

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри селекції та насінництва імені проф. М. Д. Гончарова	Протокол від 18. 05. 2026 р. №19
	Завідувач кафедри <u></u> Андрій БУТЕНКО (підпис) (прізвище, ініціали)

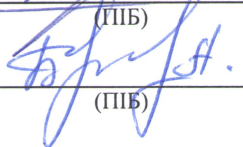
Погоджено:

Гарант освітньої програми (підпис) (Ольга БАКУМЕНКО) (ПІБ)

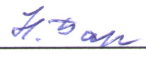
Декан факультету, де реалізується освітня програма

 (підпис) (Сергій ГОРБАСЬ) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана:

 (ПІБ)
 (ПІБ)

Методист відділу якості освіти,

ліцензування та акредитації (підпис) (Гаріє Банічі) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 30.06 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Селекція та насінництво польових культур							
2.	Факультет/кафедра	Агротехнологій та природокористування, кафедра селекції та насінництва імені проф. М. Д. Гончарова							
3.	Статус ОК	вибірковий							
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для								
5.	ОК може бути запропонований для	202 «Захист і карантин рослин»							
6.	Рівень НРК	НРК України – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень							
7.	Семестр та тривалість вивчення	6 семестр, 1-18 тижднів							
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС							
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)						Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні / семінарські		Лабораторні			
		Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.
		150	30		30			90	
10.	Мова навчання	Українська							
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Оничко В.І., к.с.-г.н, доцент							
11.1	Контактна інформація	Оничко Віктор Іванович, завідувач кафедри селекції та насінництва імені проф. М. Д. Гончарова, каб. 2 корпусу тепличного комплексу. e-mail: onichko@gmail.com . Телефон: (099)9062263. Час проведення консультацій – щосереди з 14:00 до 15:00,							
12.	Загальний опис освітнього компонента	В основу дисципліни покладено завдання та принципи, визначені законами України "Про насіння і садивний матеріал" (https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/411-15#Text ; "Про охорону прав на сорти рослин" (https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/3116-12#Text) та підходи, що передбачають поєднання теоретичного навчання та практичних навичок. Враховуючи велике значення сільськогосподарської галузі для економіки України, стабілізації соціально-економічного стану, зростання експортного потенціалу продовольчого і фуражного зерна, при вивченні даної дисципліни головна увага буде приділена вивченню методів створення високопродуктивних сортів і гібридів, організації та методики сортовипробування; організації насінництва польових культур; впровадженню новітніх технологій виробництва насіння, його обробці, сервісному обслуговуванню суб'єктів насінневого ринку.							
13.	Мета освітнього компонента	Підготовка фахівців, які володіють знаннями про сутність селекційного процесу, методи селекції та їх використання для							

		створення високопродуктивних сортів і гібридів, організацію і методику сортовипробування, організацію і технологію ведення насінництва польових культур.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на знаннях та вміннях, отриманих під час вивчення інших освітніх компонентів освітньої програми (обов'язкових), зокрема: «Фізіологія рослин та основи екології», «Системи технологій з основами агрометеорології». 2. Освітній компонент поглиблює компетенції, які є основою для подальшого вивчення інших освітніх компонентів освітньої програми, зокрема, «Прогноз розвитку хвороб сільськогосподарських культур та організація заходів захисту рослин», «Моніторинг шкідників сільськогосподарських культур та організація заходів регулювання їх чисельності». 3. Обмеження для вивчення дисципліни відсутні.
15.	Політика академічної доброчесності	Політика доброчесності має визначати самостійність виконання, строки й порядок подання робіт, недопущення плагіату та списування, коректне цитування, доброчесне використання ІІІ й відповідальність за порушення. Дотримання академічної доброчесності визначених «Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ (https://drive.google.com/file/d/1THXbcZySe0C6UwlnG3Uy_V64uRngnbzk/view) та «Кодексом академічної етики СНАУ (https://drive.google.com/file/d/1aTo1TmzZSEnW9NyaCF98_HgSCcrhARn/view) передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.
16.	Ключові слова	Селекція, насінництво, сорт, гібрид, адаптивний потенціал, врожайність, продуктивність, посівні якості, сортова реакція, насіннєва продуктивність, насіннєвий матеріал
17.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1209

2. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу(денна/заочна)				Рекомендо-вана література
	Аудиторна робота			Самостійна робота	
	Лк	П.з/семз	Лаб.з.		
Тема 1. Виникнення і розвиток селекції Історичний розвиток селекції. Становлення селекції як науки. Значення робіт М. І. Вавилова для теорії і практики селекції. Розвиток та досягнення селекції в Україні. Напрями і завдання селекції основних польових культур в умовах різних ґрунтово-кліматичних зон України. Селекційні центри. Сучасний стан і досягнення селекції у зарубіжних країнах.	2	2		6	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14
Тема 2. Вчення про сорт. Вихідний матеріал у селекції рослин Поняття про сорт. Класифікація сортів за походженням і способами створення. Сорт як елемент інтенсивної технології вирощування культур. Вимоги до сорту. Роль вихідного матеріалу в селекції рослин. Інтродукції в селекції. Створення світової колекції сільськогосподарських рослин і її використання в селекції	2	2		6	1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14,15
Тема 3. Внутрішньовидова та віддалена гібридизація в селекції рослин Гібридизація як основний метод створення вихідного матеріалу в сучасній селекції. Трансгресії і новоутворення, які виникають при гібридизації. Добір батьківських пар при схрещуванні. Типи схрещувань. Методика і техніка схрещувань. Використання трансгресії для оцінки ефективності гібридизації. Значення віддалених схрещувань у селекції. Труднощі схрещування різних видів і родів. Успадкування ознак і властивостей при віддаленій гібридизації. Методи подолання несхрещуваності. Досягнення і перспективи віддаленої гібридизації.	2	2		8	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14
Тема 4. Використання мутагенезу, поліплоїдії, анеуплоїдії та гаплоїдії у селекції рослин Мутаційна мінливість і її значення для селекції. Різні типи мутацій, їх прояв і значення як вихідного матеріалу в	2	2		6	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14

селекційному процесі. Методи одержання мутантів. Роль сорту в експериментальному мутагенезі. Господарсько цінні форми і сорти, одержані на основі експериментального і спонтанного мутагенезу. Поліплоїдія в селекції. Типи поліплоїдів та їх селекційна цінність. Методи одержання поліплоїдних форм. Причини зниження насінневої продуктивності поліплоїдів і заходи щодо її усунення. Гаплоїдія, її значення в селекції. Анеуплоїдія, її значення, використання в селекції рослин.					
Тема 5. Гетерозис і його використання в селекції Поняття про гетерозис. Типи гетерозису. Значення гетерозису в селекції та його використання. Використання інцухту в селекції на гетерозис. Методи одержання самозапильних ліній. Селекція на комбінаційну здатність. Методи виробництва гетерозисного насіння різних культур. Використання ЦЧС при одержанні гібридного насіння інших культур (сорго, цукрових буряків, пшениці). Перспективи використання гетерозису в селекції.	2	2		8	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14
Тема 6. Роль добору в селекції рослин Добір як головний метод селекції. Класифікація методів добору. Сутність понять морфологічні й господарсько-цінні ознаки, їх стабільність і значення для добору. Добір за окремими ознаками та їх комплексом. Добір масовий та індивідуальний, одноразовий, багаторазовий (безперервний), родинно-груповий та індивідуально-родинний.	2	2		6	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14
Тема 7. Організація і техніка селекційного процесу Принципи організації селекційного процесу. Схема селекційного процесу. Селекційні посіви та їх призначення. Схема селекційної роботи з самозапильними та перехреснозапильними культурами. Селекція вегетативно розмножуваних культур. Сортовипробування: попереднє, конкурсне, виробниче, динамічне, екологічне. Розмноження перспективних сортів. Збирання і облік урожаю.	2	2		6	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14

Розмноження цінного селекційного матеріалу. Організація та проведення державного сортовипробування.					
Тема 8. Теоретичні основи насінництва Сорт і гетерозисний гібрид як об'єкти насінництва. Поняття про сортові і посівні якості та продуктивність насіння. Значення способу розмноження та запилення для збереження сортових якостей насіння і поліпшення сортів у процесі насінництва. Причини погіршення сортових якостей насіння в процесі репродукування. Заходи щодо збереження сорту в чистоті, оздоровлення насіння і садивного матеріалу. Прояв модифікаційної мінливості залежно від умов вирощування, використання її у практиці насінництва. Екологічні основи насінництва.	2	2		6	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 16
Тема 9. Сортозаміна та сортооновлення Різноманітність насіння та її використання в насінництві. Сутність понять «сортозміна» та «сортооновлення», їх роль у стабілізації та збільшенні виробництва продукції польових культур. Науково обґрунтовані строки сортозаміни. Строки сортооновлення та врожайність сільськогосподарських культур. Умови вирощування насіння і строки сортооновлення. Первинні ланки насінництва: основні розсадники та їх призначення. Шляхи прискореного розмноження польових культур.	2	2		6	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 16
Тема 10. Організація ведення промислового насінництва Принципи організації промислового насінництва. Поняття про страхові і перехідні фонди насіння. Технологія виробництва високоякісного насіння. Післязбиральна обробка насіння. Досвід організації промислового насінництва у зарубіжних країнах. Схеми первинного насінництва	2	2		6	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 16
Тема 11. Технологія виробництва сортового насіння та контроль його якості Спеціалізація та концентрація насінництва. Насінництво самозапилюючих	2	2		6	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 16

культур. Особливості насінництва перехреснозапильних рослин. Насінництво перехреснозапильних рослин з дотриманням просторової ізоляції (цукрові буряків, соняшнику, батьківських форм гібридів кукурудзи). Особливості насінництва сортів (гібридів) соняшнику.					
Тема 12. Державний та внутрішньогосподарський сортовий контроль у насінництві польових культур Сортний і насінний контроль як загальнодержавна система перевірки процесу виробництва сортового насіння. Організація і види державного контролю за сортовими і посівними якостями насіння. Організація інспектування сортових посівів окремих культур. Внутрішньогосподарський сортовий контроль. Державне сортопробування.	2	2		6	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 16
Тема 13. Інспектування насінневих посівів Сфера застосування. Терміни та визначення понять. Попереднє інспектування. Підготовка до проведення остаточного інспектування. Техніка проведення остаточного інспектування. Нормативні вимоги. Опрацювання результатів. Оформлення результатів інспектування посівів	4	4		8	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 16
Тема 14. Післязбиральна доробка, отримання насіння та умови зберігання насінницьких фондів Обґрунтування строків збирання, вибір способу збирання. Первинна обробка насіннєвого матеріалу, доведення насіння до посівних кондицій. Режими зберігання. Розміщення у сховищах насіннєвого матеріалу. Контроль за якістю зберігання насіння і посадкового матеріалу. Боротьба зі шкідниками, хворобами та втратами під час зберігання.	2	2		6	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 16
Всього	30	30		90	

2.1. Теми та план лекційних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1: Виникнення і розвиток селекції <i>1. Становлення селекції як науки.</i> <i>2. Напрями та завдання селекції.</i> <i>3. Історія становлення селекції в Україні та світі.</i>	2
2.	Тема 2: Вчення про сорт. Вихідний матеріал у селекції рослин <i>1. Поняття про сорт.</i> <i>2. Класифікація сортів за походженням і способами створення.</i> <i>3. Вимоги виробництва до сорту.</i> <i>4. Роль вихідного матеріалу в селекції рослин. Інтродукція в селекції.</i> <i>5. Вчення про центри походження культурних рослин.</i>	2
3.	Тема 3: Внутрішньовидова і віддалена гібридизація в селекції рослин <i>1. Гібридизація як метод створення вихідного матеріалу.</i> <i>2. Трансгресія при гібридизації. Типи схрещувань.</i> <i>3. Міжвидові та міжродові схрещування.</i> <i>4. Труднощі схрещування різних видів і родів.</i> <i>5. Методи подолання несхрещуваності.</i>	2
4.	Тема 4: Використання експериментального мутагенезу та поліплоїдії в селекції рослин. <i>1. Поняття про мутагенез.</i> <i>2. Штучний мутагенез: методи отримання і оцінки мутантів.</i> <i>3. Поліплоїдія в селекції.</i> <i>4. Гаплоїдія, її значення в селекції.</i> <i>5. Анеуплоїдія, значення, використання.</i>	2
5.	Тема 5: Гетерозис і його використання в селекції рослин <i>1. Гетерозис. Типи гетерозису.</i> <i>2. Використання інцухту в селекції на гетерозис.</i> <i>3. Використання ЦЧС у селекції.</i>	2
6.	Тема 6: Роль добору в селекції рослин <i>1. Поняття про добори, значення.</i> <i>2. Класифікація методів доборів.</i>	2
7.	Тема 7: Організація і техніка селекційного процесу <i>1. Організація селекційного процесу</i> <i>2. Селекційні посіви та їх призначення</i> <i>3. Схема селекційної роботи з самозапильними культурами</i> <i>4. Схема селекційної роботи з перехреснозапильними культурами</i> <i>5. Селекція вегетативно розмножуваних культур</i>	2
8.	Тема 8: Теоретичні основи насінництва: сортові якості та врожайні властивості насіння <i>1. Насінництво польових культур – галузь сільського господарства</i> <i>2. Сорт і гетерозисний гібрид як об'єкти насінництва</i> <i>3. Поняття про сортові та посівні якості та продуктивність насіння</i> <i>4. Залежність рівня врожайності від якості насіння.</i> <i>5. Різноманітність насіння та її значення.</i> <i>6. Причини погіршення сортів.</i>	2
9.	Тема 9: Сортотаміна і сортотаміна. <i>1. Науково обґрунтовані строки сортотаміни.</i> <i>2. Строки сортотаміна та врожайність сільськогосподарських культур</i> <i>3. Умови вирощування насіння і строки сортотаміна.</i>	2

	<i>4. Принципи і особливості зональної організації насінництва</i>	
10.	Тема 10: Організація ведення промислового насінництва. <i>1. Відзнакові принципи промислового насінництва. 2. Поняття про страхові і перехідні фонди насіння. 3. Сорт як об'єкт насінницької роботи. 4. Ефект від використання нового сорту. 5. Екологічні основи насінництва.</i>	4
11.	Тема 11: Технологія виробництва сортового насіння та контроль його якості <i>1. Спеціалізація та концентрація насінництва. 2. Насінництво самозапильних культур. 3. Особливості насінництва перехреснозапильних рослин. 4. Насінництво перехреснозапильних рослин з дотриманням просторової ізоляції (цукрові буряків, соняшнику, батьківських форм гібридів кукурудзи). 5. Особливості насінництва сортів (гібридів) соняшнику.</i>	2
12.	Тема 12: Державний та внутрішньогосподарський сортовий контроль <i>1. Сортівий і насінневий контроль як загальнодержавна система перевірки процесу виробництва сортового насіння. 2. Організація і види державного контролю за сортовими і посівними якістьми насіння. 3. Організація інспектування сортових посівів окремих культур.</i>	2
13.	Тема 13: Інспектування насінневих посівів <i>1. Сфера застосування. 2. Терміни та визначення понять. 3. Попереднє інспектування. 4. Техніка проведення остаточного інспектування. 5. Нормативні вимоги.</i>	4
14.	Тема 14: Післязбиральна доробка, отримання насіння та умови зберігання насінницьких фондів <i>1. Обґрунтування строків збирання, вибір способу збирання. 2. Первинна обробка насіннєвого матеріалу, доведення насіння до посівних кондицій. 3. Режим зберігання. 4. Контроль за якістю зберігання насіння і посадкового матеріалу. 5. Боротьба зі шкідниками, хворобами та втратами під час зберігання.</i>	2
Разом		30

2.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Сорт та особливості створення моделі сорту	2
2.	Тема 2. Вихідний матеріал для селекції польових культур	2
3.	Тема 3. Трансгресія	2
4.	Тема 4. Роль гібридизації в селекційному процесі	2
5.	Тема 5. Експериментальний мутагенез, поліплоїдія та гаплоїдія в селекції рослин	2
6.	Тема 6. Гетерозис в селекції рослин	2
7.	Тема 7. Роль добору в селекції рослин	2
8.	Тема 8. Методи оцінки селекційного матеріалу	2
9.	Тема 9. Продуктивність селекційного матеріалу та сортів. Облік урожаю	2

10.	Тема 10. Теоретичні основи насінництва	2
11.	Тема 11. Сортові та врожайні властивості насіння	2
12.	Тема 12. Розрахунок потреби в насіннєвому матеріалі	2
13.	Тема 13. Вплив травмування насіння на потенційну продуктивність посівів	2
14.	Тема 14. Інспектування посівів пшениці, ячменю, вівса та проса	4
Разом		30

2.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми та перелік питань	Кількість годин
1.	Тема 1. Виникнення і розвиток селекції 1. Історичний розвиток селекції. 2. Значення робіт М. І. Вавилова для теорії і практики селекції.	8
2.	Тема 2. Вихідний матеріал у селекції рослин 1. Сорт як елемент інтенсивної технології вирощування культур. 2. Створення світової колекції сільськогосподарських рослин і її використання в селекції.	6
3.	Тема 3. Внутрішньовидова гібридизація в селекції рослин 1. Види трансгресії. 2. Використання трансгресії для оцінки ефективності гібридизації.	14
4.	Тема 4. Використання експериментального мутагенезу, поліплоїдії, та методів біотехнології в селекції рослин 1. Техніка обробки насіння фізичними мутагенами. 2. Методи роботи з мутагенними поколіннями.	10
5.	Тема 5. Роль добору в селекції рослин 1. Добір за окремими ознаками та їх комплексом. 2. Сутність понять морфологічні й господарсько-цінні ознаки, їх стабільність і значення для добору.	14
6.	Тема 6. Організація і техніка селекційного процесу 1. Сортовипробування: попереднє, конкурсне, виробниче, динамічне, екологічне. 2. Розмноження цінного селекційного матеріалу. 3. Організація та проведення державного сортовипробування.	6
7.	Тема 7. Теоретичні основи насінництва 1. Шляхи прискореного розмноження польових культур. 2. Заходи щодо збереження сорту в чистоті, оздоровлення насіння і садивного матеріалу. 3. Екологічні основи насінництва.	10
8.	Тема 8. Сортозаміна та сортооновлення 1. Первинні ланки насінництва: основні розсадники та їх призначення. 2. Шляхи прискореного розмноження польових культур.	8
9.	Тема 9. Організація ведення промислового насінництва 1. Технологія виробництва високоякісного насіння. 2. Післязбиральна обробка насіння. 3. Досвід організації промислового насінництва у зарубіжних країнах.	8
10.	Тема 10. Особливості насінництва окремих культур 1. Методика проведення комірної апробації та ґрунтового контролю, їх мета і завдання. 2. Метод контролю за дотриманням параметрів зберігання насіння.	6
Разом		90

3. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)	Кількість годин
ДРН 1. Знати особливості історичного розвитку селекції та насінництва, становлення селекції як науки. Володіти знаннями щодо напрямів і завдань селекції та насінництва основних польових культур в умовах різних ґрунтово-кліматичних зон України. Аналізувати сучасний стан і досягнення селекції у зарубіжних країнах. Вміти використовувати вихідний матеріал у селекції та знати методи його створення. Знати класифікацію сортів за походженням і способами створення, вимоги виробництва до сорту.	Проведення лекційних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем. Проведення дискусії за результатами доповідей. Проведення опитування.	8	Обговорення, дискусії; Підготовка до опитування.	12
ДРН 2. Володіти знаннями щодо використання внутрішньовидової та віддаленої гібридизації для створення вихідного селекційного матеріалу. Проводити добір батьківських пар при схрещуванні. Планувати проведення схрещувань, знати методику і техніку схрещувань, методи подолання несхрещуваності. Знати особливості використання поліплоїдії, анеуплоїдії, гаплоїдії, експериментального мутагенезу, методів біотехнології та гетерозису при створенні сортів і гібридів польових культур.	Модерування дискусії за результатами доповідей. Проведення опитування. Дискусія.	12	Підготовка до тестування (тест множинного вибору)	22
ДРН 3. Розуміти аналітичні методи селекції та організацію селекційного процесу. Розуміти сутність понять морфологічні й господарсько-цінні ознаки, їх стабільність і значення для добору, здійснювати добір за окремими ознаками та їх комплексом. Знати принципи організації селекційного процесу, схеми селекційної роботи з самозапильними,	Проведення лекційних занять з мультимедійною презентацією. Оцінка розрахункового завдання.	8	Опрацювання теоретичного матеріалу. Модульний та атестаційний контроль.	12

перехреснозапильними та вегетативно розмножуваними культурами.				
ДРН 4. Знати теоретичні основи насінництва, розуміти поняття про сортові і посівні якості та продуктивність насіння, значення способу розмноження та запилення для збереження сортових якостей насіння і поліпшення сортів у процесі насінництва, причини погіршення сортових якостей насіння в процесі репродукування. заходи щодо збереження сорту в чистоті, оздоровлення насіння і садивного матеріалу.	Проведення лекційних занять з мультимедійною презентацією. Практичне заняття, дискусія, пояснення, кейс-метод.	12	Опрацювання теоретичного матеріалу. Есе, тест множинного вибору.	18
ДРН 5. Володіти знаннями щодо організації ведення промислового насінництва польових культур, планувати та реалізовувати технологічні процеси вирощування високоякісного насіннєвого матеріалу сортів та гібридів, розуміти методику проведення інспектування посівів, ґрунтового та лабораторного сортового контролю.	Модерування дискусії за результатами доповідей. Проведення опитування. Дискусія.	20	Підготовка матеріалів з індивідуального завдання. Тести множинного вибору.	26
Всього		60		90

4. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

4.1 Діагностичне оцінювання (не передбачено)

4.2 Сумативне оцінювання

4.2.1 Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено:

Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
Усне опитування	20/20%	3-13 тижні
Тестування 1 (тести множинного вибору, відкритого	10/10%	7 тиждень
Тестування 2 (тести множинного вибору, відкритого	30/30%	10 тиждень
Тестування 3 (тести множинного вибору, відкритого	20/20%	15 тиждень
ІНДЗ	20/20%	16 тиждень

4.2.2 Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Усне опитування	<12 балів	13-14 балів	16 балів	18-20 балів
	Недостатній обсяг знань по тематиці опитування	Посередній рівень знань по опрацьованій тематиці	Достатній рівень знань з предмету	Високий рівень знань з предмету

Тест 1	<6 балів	6-7 балів	8-9 балів	10 балів
Тестування в системі Moodle	надано вірну відповідь на менш ніж 60% завдань	надано вірну відповідь на 60% - 74% завдань	надано вірну відповідь на 75% - 89% завдань	надано вірну відповідь на 90% та більше завдань
Тест 2	<14 балів	14-19 балів	20-24 балів	25-30 балів
Тестування в системі Moodle	надано вірну відповідь на менш ніж 60% завдань	надано вірну відповідь на 60% - 74% завдань	надано вірну відповідь на 75% - 89% завдань	надано вірну відповідь на 90% та більше завдань
Тест 3	<12 балів	13-14 балів	16 балів	18-20 балів
Тестування в системі Moodle	надано вірну відповідь на менш ніж 60% завдань	надано вірну відповідь на 60% - 74% завдань	надано вірну відповідь на 75% - 89% завдань	надано вірну відповідь на 90% та більше завдань
ІНДЗ	<12 балів	13-14 балів	16 балів	18-20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, результати презентовано у рамках загальної дискусії

4.3 Формативне оцінювання

4.3.1 Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

Елементи формативного оцінювання	Терміни проведення
Усне опитування після вивчення кожної теми	Після завершення вивчення теми
Тестування 1 (тести множинного вибору, відкритого типу)	7 тиждень
Тестування 2 (тести множинного вибору, відкритого типу)	10 тиждень
Тестування 3 (тести множинного вибору, відкритого типу)	14 тиждень
Усний зворотний зв'язок від викладача під час занять	протягом занять
Консультації, усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над ІНДЗ	протягом занять
Письмові практичні роботи	Протягом семестру
Усний зворотний зв'язок від викладача та студентів за результатами виконання ІНДЗ	16 тиждень

Самооцінювання може використовуватися як елемент сумативного оцінювання, так і формативного оцінювання.

4.4 Загальна кількість балів за ОК та шкала оцінювання

Загальна кількість балів за освітнім компонентом складає 100 балів.

5.4.1 Шкала оцінювання, що діє в Університеті:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74	задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

5.1 Основні джерела

5.1.1 Підручники, посібники

1. Васильківський С. П., Кочмарський В. С. Селекція і насінництво польових культур : підручник. ПрАТ «Миронівська друкарня», 2016. 376 с.
2. Оничко В. І., Ставицький А. А., Оничко Т. О. Селекція та насінництво польових культур : навчальний посібник. Суми: СНАУ, 2026. 260 с.
3. Агрономія : підручник для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю НІ «Агрономія» / А.В. Мельник, Ю.І. Данько, Ю.Г. Міщенко та ін.; за заг. ред. А.В. Мельника, Ю.І. Данька. Одеса: Олді+, 2025. 550 с.
4. Оничко В. І. Селекція та насінництво польових культур : Курс лекцій, СВО "Бакалавр". Суми : СНАУ, 2025. 168 с.
5. Singh D. P., Singh A. K., Singh A. Plant Breeding and Cultivar Development. Elsevier Science & Technology, 2021. 662 p.

5.1.2 Методичне забезпечення

6. Оничко В. І. Електронний курс з дисципліни «Селекція та насінництво польових культур» для студентів спеціальності 201 «Агрономія» у середовищі MOODLE. <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=803> .
7. Оничко В. І., Оничко Т. О. Селекція та насінництво польових культур : методичні вказівки для виконання практичних занять студентами 3 курсу спеціальності 202 Захист і карантин рослин, СВО «Бакалавр». Суми : Сумський національний аграрний університет, 2024. 58 с
8. Оничко В. І., Оничко Т. О. Селекція та насінництво польових культур: Методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи. Суми : Сумський національний аграрний університет, 2020. 34 с.

Інші джерела

9. Макрушин М. М., Макрушина Є. М. Насінництво (методологія, теорія, практика) : підручник. 2-ге вид. доповн. і перебл. Сімферополь : ВД "Аріал", 2012. 536 с.

10. Молоцький М. Я., Васильківський С. П., Князюк В. І. Селекція та насінництво польових культур : практикум. 2-ге вид., переробл. і доповн. Біла Церква : Білоцерк. нац. аграр. ун-т, 2008. 192 с.

11. Наукові основи селекції озимої пшениці на агроекологічну адаптивність : монографія / В. В. Базалій, Є. О. Домарацький, Г. Г. Базалій, М. М. Корхова, О. В. Ларченко, Н. В. Кириченко, А. В. Панфілова. Миколаїв : МНАУ, 2024. 244 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18344>.

12. Опалко А. І., Опалко О. А. Селекція плодових і овочевих культур : навч. посібник. Частина 1. Загальні основи селекції городніх рослин. Умань : НДП "Софіївка" НАН України, 2012. 338 с.

6.2. Додаткові джерела

13. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2024 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sops.gov.ua/reestr-sortiv-roslin>.

14. Насінництво та розсадництво України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.naukr.org.ua>.

15. Оничко В. І., Оничко Т. О. Вплив лабораторної схожості на врожайність та посівні якості пшениці озимої. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія "Агрономія і біологія". 2021. Вип. 2 (44). С. 46-50.* <https://doi.org/10.32845/agrobio.2021.2>

16. Kovalenko I., Vereshchahin I., Butenko Ye., Kandyba N., Onychko V., Bakumenko O., Kovalenko V., Klochkova T. (2022) Rapd-Analysis of Flax Varieties of the Ukrainian National Collection *Ecological Engineering and Environmental Technology*, 23 (3), pp.1-6. <https://doi.org/10.12912/27197050/146384>.

17. Kovalenko V., Dolia M., Tonkha O., Butenko A., Onychko V., Masyk I., Onychko T., Radchenko M., Kokovikhin S. (2023) Adaptation potential of alfalfa among other crops with resource-saving technologies while preserving ecological biodiversity. *Modern phytomorphology*. V. 17. pp. 57-65.

18. Верещагін І. В., Оничко В. І., Кандиба Н. М. Оцінка стану препаратів ДНК льону за тривалого терміну зберігання. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія "Агрономія і біологія". 2022. Вип. 2 (48). С. 31-35.* <https://doi.org/10.32845/agrobio.2022.2.5>.

19. Панкова О. В., Сировицький К. Г., Харченко С. О., Оничко В. І., Тирельник Б. В., Думанчук М. Ю. Підготовка насінневого матеріалу кукурудзи електромагнітним випромінюванням на різних режимах як спосіб підвищення врожайності. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія "Механізація та автоматизація виробничих процесів". 2022. 48 (2). С. 50-55.* <https://doi.org/10.32845/msnau.2022.2.7>.

20. Butenko A., Sobko M., Onychko V., Turchina S., Dashutina L., Tymchuk N., Volokhova O., Vechirka V., Shpetnyi V. (2025) Evaluation of the Effectiveness of

Leanum Biofertilizer in the Management of Organic Crop Rotation and Buckwheat Productivity. *Rocznik Ochrona Srodowiska*, V. 27, pp. 305–311. <https://doi.org/10.54740/ros.2025.024>.

21. Підлужний Е.Г., Оничко В.І., Чернобай Л.М., Пилипенко В.С., Шевченко О.Л. Порівняльна агроекологічна характеристика нових сортів пшениці озимої за продуктивністю та стійкістю до біотичних факторів. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Сільськогосподарські науки. 2026, Вип. 148. Ч. 3. С. 57-66. DOI <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2026.148.3.7>

6.3 Програмне забезпечення

22. Програмне забезпечення системи дистанційного навчання Moodle 3.11 – для організації дистанційного навчання студентів (доступ до навчально-методичних матеріалів, комунікації з викладачем, здійснення різних видів оцінювання).

23. Програмне забезпечення Zoom Video Communications, Inc. v. 5.6.1 – для організації навчання через відео-зв'язок.